

یادداشت

ریال را از سلطه دلار رها کنید

	
عبدالله خسروی	
پژوهشگر اقتصادی	

وابستگی نظام پولی کشورمان به ارزهای خارجی این فرصت را برای آنها فراهم کرده تا با کنترل مبادلات مالی دنیا که در اختیارشان است باعث به وجود آمدن اختلال در نظام پولی کشور و در ادامه آسیب اقتصادی به کشورمان شوند. همچنین بانک‌ها با اعطای تسهیلات افسارگسیخته‌ویدون‌بیش‌توانه‌واقعی‌باعث‌ایجادبخش‌عمده‌ای‌از‌خلق‌پول کشور شده‌اند لذا شایسته‌است برای کنترل و مدیریت نظام پولی کشور اقدامات لازم انجام شود.یکی از امور رایج برای کنترل نرخ ارز ایجاد توازن به‌وسیله‌بازارهای‌موازی مانند طلا و سکه است اما در شرایط وجود نقدینگی و سیستم بانکی سودجویان اهرم کارایی خود را از دست داده، همین‌طور که شاهد بودیم در بحران انفجار سال ۹۷ هر مقدار دولت سکه و مسکوکات طلا به بازار عرضه می کرد تقاضای سیری ناپذیر بازار به اتمام نمی‌رسید! و همچنین قیمت ارز به رشد روزافزون خود ادامه می داد. دلیل عمده این واقعه به خاطر خلق پول توسط سیستم بانکی کشور بوده که همچنان روبه افزایش است. اقتصاد تورمی کشور فشار ابرای دلال‌ها مہییا کرده‌تا در مدت زمان اندکی سرمایه‌های خود را چندین برابر کنندو جذابیت این محیط مخرب اقتصادی سدبزرگی بر سر راه حرکت نقدینگی به سمت تولید و ایجاد اشتغال و رشد تولید ناخالص کشور است که بانک‌ها بزرگ‌ترین عاملان این نابسامانی محسوب می‌شوند. در مثلث قدرت طلا، دلار و ریال از ابتدای پیدایش ریال، همیشه ریال تحت فشار گازانبژی دو قویب قدرت مند خود قرار گرفته و ارزش خود را به مرور از دست داده است.

راهکار برون رفت از کاهش ارزش پول کشور

باتوجه به قدرت طلا در ۲۵ سال گذشته که همواره نسبت به دلار ارزشش افزوده شده در طرح پیشنهادی، پول ملی وابستگی خود را از دلار به‌طور کامل قطع کرده و بر روی طلا قفل می‌شود به‌صورتی که در طول زمان به هیچ عنوان از دلار تأثیر نپذیرد و نسبت به آن کاهش نیابد.

در این طرح مقدار ارزش مورد نظر دولت برای پول ملی باید تعیین شود که با توجه به بودجه سال ۹۸ دولت این مینارا بر هر دلار به قیمت ۵۰۰۰ تومان! قرار داده است درحالی قیمت آن در بازار بیش از دو برابر این نرخ بود. حال اگر مینرا همان قیمت دولت قرار دهیم محاسبه قیمت هر گرم طلا چه مقدار است؟

قیمت هر انس طلا در بهمن ۹۷ برابر با ۱۳۰۹/۵ دلار

قیمت هر گرم طلای ۲۴ عیار(۹/۹۹۹ عیار) در این تاریخ برابر با ۱۰۲/۴۱۱ دلار

قیمت هر گرم طلای ۲۴ عیار بر مبنای قیمت دلار ۵۰۰۰ تومان! می‌شود ۵۱۰/۲۱۰ تومان

قیمت یک گرم طلای ۶/۲۱ (۹۰۰ عیار) برابر است با ۴۸۷/۱۸۹ تومان

با این مینا یک عدد تراول ۱۰۰ هزار تومانی باید برابر با ۵/۲۷۷/۰ گرم طلای (۶/۲۱ عیار) باشد؛ اما در واقعیت این‌طور نیست!

در حال حاضر بانک‌ها عامل عمده خلق پول و کاهش ارزش پول ملی هستند که با اهدای تسهیلات بیش از مقدار ارزش دارایی خود به مشتریان باعث این ناهنجاری اقتصادی شده‌اند که برای نمونه‌می‌توان به ورشکستگی برخی صندوق‌ها و بانک‌های خصوصی و نابود شدن سرمایه‌های مردم در سال‌های اخیر اشاره کرد که بار آن بر روی بودجه کشور افتاد. تسهیلاتی که بانک‌ها اعطا می‌کنند به‌صورت واقعی و فیزیکی موجود نیست بلکه اعداد و ارقامی است که در حساب افراد درج می‌شوند و زمانی که این رقم‌ها از حالت مجازی می‌خواهد به واقعیت بدل شود تبدیل به سیل ویرانگری در جامعه می‌شود که به آن تورم می‌گویند.

برای اینکه این اعتبار به‌صورت واقعی بر روی پول ملی از ابتدا مستقر شود و اعتبارات مجازی از سیستم بانکی حذف شود، نیازمند ارزش دهی حقیقی بر روی اسکناس‌ها هستیم؛ به‌صورتی که مردم قانع شوند پولی که در دست دارند دارای ارزش ذاتی است و هیچ‌گاه به مرور زمان ارزشش کاسته نمی‌شود بلکه در برابر دیگر ارزها قدرتمندتر می‌شود. به همین منظور پیشنهاد می‌شود به‌جای قرار دادن نخ پلاستیکی به‌عنوان یکی از شاخصه‌های اعتبار سنجی، به میزان وزن مشخص شده در محاسبات فوق از ورقه نخ طلا در پول استفاده شود. درواقع کاغذ یک کاور برای مقدار معینی از طلا می‌گردد که به خودی خود دارای ارزش ذاتی است و وابستگی به دلار ندارد. همچنین در طول زمان نهمتنها ارزشش در برابر دیگر ارزها کاسته نمی‌شود بلکه روند ارزش پول ملی نسبت به آنها معکوس گشته و قدرت آن تقویت می‌شود.

مزایای طرح خارج شدن نظام پولی از تأثیر پذیری دلار

- صفر شدن تورم و معکوس شدن ارزش ریال در برابر دلار
- ثبات اقتصادی در بلندمدت و رونق اقتصاد و به‌تبع آن ورود سرمایه‌های خارجی به داخل کشور

- خارج شدن طلا از سبد کالای سرمایه‌ای خانوار کشور و سرازیر شدن سرمایه‌ها به سمت تولید و بازار بورس
- یکسان شدن قیمت ارزها نسبت به پول ملی که باعث برچیده شدن بسیاری از رانته‌های اقتصادی است
- کاهش نرخ سود بانک‌ها و تک‌رقمی شدن سودسپرده و تسهیلات که منجر به هدایت سرمایه به سمت تولید می‌شود.

- افزایش اعتبار پول ملی در جامعه بین‌المللی و مینا قرار گرفتن آن به عنوان ارز پایه بالا رفتن قدرت هدایت و کنترل مسیر حرکت بازارنه دولت برای بخش‌های هدف
- یکسان شدن قیمت کالا و برچیده شدن محیط احتکار و رانت خواری در کالاهای اساسی

- تراز قیمت کالای اساسی با قیمت منطقه و حذف قاچاق کالاهای اساسی به خارج از کشور

ملاحظات

- رسیدن به اهداف فوق نیازمند برنامه‌ریزی و ایجاد قوانین مقتضی جهت جلوگیری از سوءاستفاده سودجویان است.
- آزادسازی واردات شمش طلا بدون گمرکی
- ذخیره‌سازی طلا به مقدار لازم از معادن داخلی و بازار جهانی
- ممنوعیت خروج شمش طلا و صادرات طلای ساخته‌شده به شرط ورود شمش به همان میزان توسط صادرکننده
- قرار دادن سقف مشخص برای خروج پول ملی از کشور و الزام به تبدیل آن به دیگر ارزها برای خروج از کشور
- فروش نفت و محصولات پایه‌نفتی دولتی در برابر طلا به‌جای دلار به‌مصرف کنندگان
- الزام شفاف‌سازی دارایی بانک‌ها توسط بانک مرکزی و محدود کردن مقدار تسهیلات به مقدار درصد مشخصی از دارایی‌های واقعی آنها
در پایان لازم‌به‌ذکر است حذف چندصفر از پول ملی هیچ‌دردی از نابسامانی اقتصادی کشور را دوا نکرده و فقط با بودجه‌ای مازادی بر روی اقتصاد کشور تحمیل می‌کند.

اقتصاد

صنعت بی‌تدبیری

در اوج نابسامانی قیمت خودرو وزیر صنعت به دلیل ناراحتی رئیس جمهور از تصویب نشدن وزارت بازرگانی در مجلس، برکنار شد

حسن روحانی، رئیس‌جمهور در آخرین ساعات روز دوشنبه در حکمی غیرمنتظره رضا رحمانی را از مسئولیت وزارت صمت برکنار و حسین مدرس خیابانی را به‌عنوان سرپرست‌جدیداین وزارتخانه منصوب کرد. درخصوص دلایل برکناری رضا رحمانی از وزارت صمت تا قبل از اینکه نام‌وی مطرح به رئیس‌جمهور منتشر شود، گمانه‌زنی‌های زیادی مطرح شد که از جمله آنها، برکناری وزیر به دلیل بحران قیمت‌ها در بازار خودرو بود. با این حال طولی نکشید که یکی از نمایندگان مجلس در صفحه شخصی خود در فضای مجازی دست‌به‌افشاکری زد و در نهایت هم پس از آن، شخص وزیر در نامه‌ای خطاب به رئیس‌جمهور؛ پشت پرده دلایل برکناری خود را افشا کرد. در این نامه تأکید شده «رای نیاوردم طرح تشکیل وزارت بازرگانی در مجلس شورای اسلامی» دلیل تهدید به برکناری و سرانجام برکناری وی از وزارت صمت بوده است. در این خصوص کارشناسان اقتصادی هم معتقدند اتفاقا رضا رحمانی عملکرد قابل دفاعی دارد و اگر هم قرار باشد به‌دنبال مقصر باشیم، کل کابینه در مشکلات فعلی کشور دخیل هستند.

مردم، به‌خاطر شما نیست!

پس از انتشار نامه برکناری وزیر صمت از سوی رئیس‌جمهور، گمانه‌زنی‌های مختلفی درخصوص برکناری رضا رحمانی مطرح شد که مهم‌ترین آنها، انتشار یادداشتی کوتاه از امیرآبادی‌فرهانی، عضو هیات‌رئیس مجلس در صفحه شخصی‌اش در فضای مجازی بود. وی درباره ماجرای برکناری رضا رحمانی از وزارت صمت، معدن و تجارت گفت: «مردم عزیز بدانند آقای روحانی به‌خاطر مشکلات شما و یا قیمت خودرو آقای رحمانی وزیر صمت را برکنار نکرد! چهارشنبه به رضا رحمانی ابلاغ شد اگر مجلس شورای اسلامی به وزارت بازرگانی (بخوانید وزارت واردات و رانت‌خواری) رأی ندهد، باید استعفا دهید، وزیر هم استعفا

عملکرد رحمانی قابل دفاع است

وحدید شقاقی شهروی، اقتصاددان و عضو هیات‌علمی دانشگاه خوارزمی تهران در پاسخ به سوال «فرهیختگان» درخصوص دلایل برکناری رضا رحمانی، وزیر صمت گفت: «برکناری آقای رحمانی مصادف شده با گرانی خودرو در بازار، اعطای مجوز افزایش قیمت خودرو به خودروسازان و همچنین مخالفت دو روز پیش مجلس با تفکیک وزارتخانه صنعت، معدن و تجارت. لذا در ابتدا تصور این بود که هرکدام از این دو مورد می‌تواند در تصمیم‌گیری رئیس‌جمهور موثر بوده باشد، با این حال انتشار جزئیات نامه‌ها کمی موضوع را پیچیده کرد و مشخص شد دلیل برکناری مربوط به مخالفت مجلس در خصوص تفکیک وزارت‌خانه صمت بوده است.

شقاقی شهری معتقد است که اگر هدف رئیس‌جمهور از برکناری وزیر صمت در پاسخ به بحران قیمت در بازار خودرو بود، قطعاً با آمدن رای رفتن وزیر انشقاق خاصی که به نفع مردم و مصرف‌کننده باشد، رخ نخواهد داد؛ چراکه مساله خودرو به‌لحاظ فنی انباشت حجم‌عظیمی از مشکلات ساختاری است که از دهه ۱۳۵۰ تاکنون ادامه داشته و فکری برای حل آن نشده است.

وی ادامه داد: «بالاخره در دهه ۵۰ خودروهای وارداتی مونتاژمحور وارد این کشور شد و حالا ۵۰سال است بدون اصلاحات ساختاری به تولید آنها می‌پردازیم. این تا‌کارآمدی مدام هم افزوده شده و طبیعتاً با آمدن رای رفتن وزیر مشکل حل نخواهد شد. در سال‌های گذشته

تحلیل

آنالیز صندوق سرمایه‌گذاری قابل معامله (ETF)

پس از اعلام مشخصات سامانه‌های غیرحضوری و حضوری و حضور بانک‌های مختلف توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی، از روز یکشنبه مورخ ۹۹/۰۲/۱۴ پذیرهنویسی صندوق سرمایه‌گذاری قابل معامله ویژه سهام دولتی در قالب نماد دارا یکم آغاز شده و تا پایان اردیبهشت‌ماه در ساعات ۱۴ روزهای معاملاتی، برای عموم افراد قابل خرید است. در آگهی منتشرشده پذیرهنویسی صندوق درا یکم در سایت سازمان بورس، این صندوق در حدود ۱۷ درصد از سهام بانک ملت، صادرات، تجارت و بیمه البرز و همچنین ۱۷/۴ درصد از بیمه اتکایی امین را در خود جای داده است. قیمت سهام تشکیل دهنده واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق با احتساب ۲۰ درصد تخفیف برای هر واحد این صندوق ۱۰ هزار تومان است و برآوردهای اولیه نشان از ارزش ۱۶ هزار میلیارد تومانی این فروش عمومی دارد. برابر اطلاعیه سازمان بورس، سقف سرمایه‌گذاری برای هر شخص دومیلیون تومان تعیین شده است. بنابراین هر فرد می‌تواند ۲۰۰ واحد از این صندوق را خریداری کند.

مراحل واگذاری و دلایل تخفیف ۲۰ درصدی

تصمیم دولت برای واگذاری باقی‌مانده سهام خود در شرکت‌های فعال بازار سرمایه درحالی‌که سال گذشته مطرح بود که مردمی کردن اقتصاد، تعمیق بازار سرمایه و انتفاع عموم مردم از رشد این بازار، عواملی در جهت تسریع این

بخشی از مسائل و مشکلات خودروسازی را منابع ارزی، واردات قطعات و خودرو، تسهیلات بانکی ارزان قیمت و... پوشش می‌داد، اما در حال حاضر همه مشکلات ساختاری خودروسازان عیان شده و جای پنهان کاری نیست.

به این مشکلات ساختاری چندین مشکل دیگر و نوظهور را هم اضافه کنید؛ فساد، رانت و انحصار در مجموعه خودروسازی و قطعه‌سازی

که در سال‌های اخیر شدت بیشتری به خود گرفته است. کاهش ۴۰ درصدی تولید خودرو نیز از دیگر مواردی است که در سال‌های اخیر به مشکلات این بخش اضافه شده است. لذا رئیس‌جمهور خودش نیز می‌داند که مشکل خودروسازان را رفتن وزیر صمت حل نخواهد شد.»

شقاقی شهری در پاسخ به این سوال که عملکرد وزیر برکنار شده وزارت صمت را چگونه ارزیابی می‌کنید، معتقد است: «من فکر می‌کنم آقای رحمانی در مجموع عملکرد خوبی داشته و به‌ویژه در موضوع ویروس کرونا نیز برنامه‌های وی با موفقیت نسبتاً بالایی همراه بوده است. من نمی‌گویم عملکرد ایشان بی‌عیب و نقص است، اما با همه انتقادهایی که می‌توان به عملکرد مجموعه وزارت صمت وارد دانست، به‌نظرم بی‌انصافی است که ما عملکرد نسبتاً خوب وزارت صمت در موضوع تولید محصولات دارویی، محصولات غذایی، تولید تجهیزات پزشکی و... را در این مدتی که کرونا و تحریم با هم هم‌سرتی کرده‌اند، نادیده بگیریم.»

وزارتخانه صمت بوده است، بد نیست کمی به ابعاد این موضوع اشاره کنیم. بررسی‌ها نشان می‌دهد از سال ۱۳۰۸ که وزارت اقتصاد ملی تشکیل شد، طی سه دوره ۱۳۱۶، ۱۳۲۴ و ۱۳۵۲ حوزه صنعت و بازرگانی از هم تفکیک و در سه دوره نیز یعنی سال‌های ۱۳۲۰، ۱۳۴۱ و ۱۳۹۰ این دو بخش در هم ادغام شده‌اند. در آخرین تجربه ادغام یعنی سال ۹۰، دولت در راستای عمل به تکالیف برنامه پنجم توسعه با ادغام دو وزارتخانه صنایع (و معادن) و بازرگانی، وزارتخانه جدید صنعت، معدن و تجارت (صمت) را تشکیل داد. با پایان دولت احمدی‌نژاد و روی کار آمدن دولت روحانی، دولتی‌ها از همان ابتدا قصد تفکیک وزارت صمت را داشتند و در سه برهه خواستار تفکیک وزارت صمت و احیای وزارت بازرگانی شدند که در هر سه مرتبه، مجلس این درخواست‌ها را رد کرد.

در این زمینه مطالعه تطبیقی وضعیت دو وزارتخانه صنعت و تجارت در ۱۰۰ کشور جهان نیز نشان می‌دهد از ۳۹ کشور مطالعه شده در قاره آسیا و اقیانوسیه، در ۵۴ درصد کشورها وزارت صنعت و بازرگانی از هم جدا هستند. در قاره اروپا و آمریکای شمالی از ۳۵ کشور مطالعه شده، در ۴۳ درصد از کشورها دو وزارتخانه از هم جدا و در ۵۷ درصد از کشورها دو وزارتخانه با هم ترکیب و ادغام شده‌اند. در آمریکای جنوبی از ۱۲ کشور مطالعه شده، در ۵۰ درصد از کشورها دو وزارتخانه از هم جدا و در ۵۰ درصد دیگر نیز یک وزارتخانه مرکب از صنعت و تجارت وجود دارد. همچنین در ۱۲ کشور مطالعه‌شده قاره آفریقا نیز در ۵۹ درصد از کشورها دو وزارتخانه جدا از هم و در ۴۱ درصد از کشورها نیز یک وزارتخانه مرکب حوزه صنعت و تجارت تشکیل شده است. بر این اساس، مطالعه تطبیقی تجربه ۱۰۰ کشور جهان نشان می‌دهد در ۵۰ درصد از کشورهای مطالعه‌شده، دو وزارتخانه از هم تفکیک و در ۵۰ درصد دیگر نیز یک وزارتخانه مرکب از صنعت و تجارت تشکیل شده است. یکی از اصلی‌ترین نتایج بررسی تطبیقی این است که هرچه درصد توسعه یافتگی کشورها (روپا، آمریکای شمالی و جنوب شرق آسیا) بیشتر می‌شود، تجارت (بازرگانی) و صنعت در یک وزارتخانه ادغام شده‌اند. این در حالی است که در کشورهای کمتر توسعه‌یافته نیز تجارت و بازرگانی از هم تفکیک هستند. لذا با همه تجربیات‌زغامی و تفکیکی که در این وزارت‌خانه رخ داده، به نظر می‌رسد به جای لچ‌بازی منطقی است دولت تجربیات جهانی را الگوی عملکرد خود قرار داده و بیش از این بر التهابات اقتصادی و سیاسی نفزاید.

کل کابینه در مشکلات فعلی مقصر ند

اما حالا که به‌طور واضح دلیل برکناری وزیر صمت عدم موفقیت وی در راضی کردن مجلس برای تفکیک

در میان سهامداران خرد که اطلاعات تخصصی از وضعیت کلان بازار ندارند، شایع است. این صندوق‌ها با توجه به ماهیت واسطه‌گری مالی که دارند با جمع‌آوری منابع مالی افراد و شرکت‌ها این منابع را در سبد متنوعی از اوراق‌بهادار سرمایه‌گذاری می‌کنند. مزیت معافیت مالیاتی بالقوه برای سرمایه‌گذاران در این صندوق از دیگر فواید این واگذاری است. از طرفی به‌گفته کارشناسان بازار سرمایه، کماکان مساله مالکیت خصوصی و مدیریت دولتی مهم‌ترین انتقاد به دولت در بازار سرمایه است؛ دولت سهام موجود در قالب این صندوق را اگر مستقیماً در بازار سرمایه به فروش می‌رساند به ناچار بخشی از صندلی‌های مدیریتی را نیز از دست می‌داد، بنابراین برای حفظ توان مدیریتی، اقدام به تشکیل صندوق سرمایه‌گذاری قابل‌معامله (ETF) کرد. بنابراین، به‌نظر می‌رسد دولت در تلاش است در عین تجهیز منابع مالی، پذیرهنویسی نصیب افراد شود. درعین‌حال، برخلاف سهام عدالت و برخی تجربیات دیگر واگذاری که معمولاً حفظ کنترل غیرمستقیم توسط دولت در قالب ایجاد شرکت‌های سرمایه‌گذاری یا هلدینگ‌ها بوده است، این بار دولت تصمیم گرفته از ابزار متفاوتی استفاده کند. همچنین واحدهای پذیرهنویسی شده تا دوماه قابلیت معامله را نخواهند داشت و سرمایه این افراد برای دست کم دوماه بلااستفاده خواهند ماند؛ با توجه به روند صعودی که این روزها بازار سرمایه در پیش گرفته است به نظر می‌رسد در صورت سرمایه‌گذاری مستقیم این مبلغ در بازار سرمایه طی این دو ماه عایدی بیشتری نصیب افراد شود. همچنین مطالعه سوابق معاملاتی سهام موجود در صندوق سرمایه قابل‌معامله (ETF)، نشان می‌دهد سهام موجود به‌طور میانگین از ابتدای سال بیشتر از ۷۰ درصد بازدهی داشته و این خود عاملی دیگر برای سرمایه‌گذاری مستقیم در بازار سرمایه است.

بازدهی ۷۰ درصدی صندوق‌های ETF

صندوق‌های سرمایه‌گذاری به‌عنوان ابزاری درجهت کاهش ریسک ورود به بازار سرمایه در سراسر دنیا شناخته می‌شوند. از این رو استفاده از آن